

Opettajaopiskelijoiden kokemuksia opettajien osaamisvaatimuksista terveysalalla

MINNA TIKANOJA

TtK, TtM-opiskelija

Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Hoitotiede

MEERI KOIVULA

Dosentti, yliopistonlehtori

Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Hoitotiede

TIIVISTELMÄ

Terveysalalla toimivien opettajien osaamisvaatimukset ovat laaja-alaiset ja muuttuvat yhteiskunnallisen tilanteen, koulutus- ja terveydenhuoltojärjestelmien, väestön tarpeiden ja teknisen ja tieteellisen kehitykseen myötä. Opetusharjoittelussa terveysalalla opettajaopiskelijat kohtaavat käytännössä opetustyön haasteet, mutta heidän kokemuksistaan opetusharjoittelussa on niukasti tietoa.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata opettajaopiskelijoiden opetusharjoittelun aikaisia kokemuksia terveysalan opettajien osaamisvaatimuksista. Tutkimusaineiston muodostivat 29 terveystieteiden opettajaopiskelijan opetusharjoittelun aikana käymät verkkokeskustelut. Aineisto sisälsi yhteensä 600 erillistä keskustelukommenttia. Opetusharjoittelu suoritettiin kahdeksassa eri ammattikorkeakoulussa ja kahdessa toisen asteen oppilaitoksessa. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalysillä.

Opettajaopiskelijoiden kokemuksia terveysalan opettajien osaamisvaatimuksista kuvaavat substanssialan opettaminen, opetustyön osa-alueiden hallinta, opiskelijakeskeinen pedagogiikka, eettinen toiminta, työyhteisöosaaminen, sosiaaliset taidot, omasta työhyvinvoinnista huolehtiminen ja oman osaamisen jatkuva kehittäminen. Opetusharjoittelussa opettajaopiskelijoiden kokemukset opettajien osaamisvaatimuksista olivat suppeampia kuin aikaisemmissa tutkimuksissa ja kokeneilla opettajilla on todettu.

ABSTRACT

Student teachers' experiences with teachers' competence demands on health care education

Minna Tikanoja, MNSc-student

Meeri Koivula, PhD, Senior Lecturer

The competence requirements of teachers in health-care education are wide-ranging; they change with the social situation, education and health care systems, the needs of the population, and technical and scientific developments. In teacher training in the practice of health care education, teacher students' face the challenges of teaching, but there is little information about their experiences in teacher training.

The purpose of this study was to describe student teachers' experiences with teachers' competence demands during their teaching training in health care education. The data consist of web conversations, which 29 student teachers had during their teacher training. They completed their teacher training in eight different universities of applied sciences and two secondary educational institutions in Finland. The data were analyzed using the inductive content analysis method.

Teacher students' experiences with teachers' competence requirements in health care education are described by teaching in the field of substance, managing aspects of teaching, student centered pedagogy, ethical conduct, work community competence, social skills, taking care of one' own well-being, and the continuous development of one' own competence. In teacher training, teacher students' experiences with teachers' competence requirements were more limited than in previous studies.

Saapunut 02.04.2020

Hyväksytty julkaistavaksi 23.06.2020

Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää terveystieteiden opettajakoulutuksessa sekä opetusharjoittelun kehittämisessä terveysalalla.

Avainsanat: opetusharjoittelu, opettajakoulutus, osaaminen, terveysala, laadullinen tutkimus

The results of the research can be utilized in teacher education in health sciences and in the development of teacher training in the health sector.

Keywords: teacher training, teacher student, competence demand, health care education, qualitative research

Mitä tutkimusaiheesta jo tiedetään?

- Terveysalan opettajien työssä tarvittavaa osaamista on tutkittu vähän opettajaopiskelijoiden ja opetusharjoittelun näkökulmasta.
- Terveysalan opettajien osaamisvaatimukset ovat yhteydessä vallitsevaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen, koulutus- ja terveydenhuoltojärjestelmän muutoksiin sekä väestön tarpeisiin ja tekniseen ja tieteelliseen kehitykseen.
- Terveysalan opettajan työssä tarvitaan laaja-alaista osaamista.

Mitä uutta tietoa artikkeli tuo?

- Tutkimus tuo uutta tietoa opettajaopiskelijoiden kokemuksista terveysalan opettajien osaamisvaatimuksista.
- Opetusharjoittelun aikana opettajaopiskelijoiden kokemukset terveysalan opettajan työssä vaadittavasta osaamisesta muodostuivat melko monipuolisiksi ja realistisiksi.
- Opettajaopiskelijoiden kokemukset opettajan osaamisvaatimuksista terveysalalla olivat suppeampia kuin kansainvälisissä suosituksissa ja kokeneilla opettajilla.

Mikä merkitys tutkimuksella on hoitotyölle, hoitotyön koulutukselle ja johtamiselle?

- Tutkimuksessa saatua tietoa voidaan hyödyntää terveystieteiden opettajakoulutuksessa.
- Opetusharjoittelun organisointia ja ohjausta voidaan kehittää yhdessä yliopistojen ja harjoitteluorganisaatioiden kanssa.
- Tuloksia voidaan hyödyntää opetusharjoittelun ohjaajien koulutuksessa.

Tutkimuksen lähtökohdat

Opettajien osaaminen, kompetenssi, on avaintekijä korkeatasoisessa terveysalan ammattilaisten koulutuksessa. Kompetenssi rakentuu tiedoista, taidoista ja asenteista, jotka mahdollistavat taitavan toiminnan. Kompetenssiin kuuluvat vaativa metakognitiivinen ja strateginen ajattelu ja kyky selviytyä monimutkaisista ja odottamattomista tilanteista ja tehdä tavoitteellisia päätöksiä. (Westera 2001.)

Keskeisiä terveysalan opettajien osaamisvaatimuksia ovat kansainvälisten suositusten ja tutkimusten mukaan substanssialan osaaminen, pedagoginen osaaminen ja vuo-

rovaikutusosaaminen (Salminen ym. 2011, WHO 2016, Mikkonen ym. 2019a), eettinen osaaminen (WHO 2016, Salminen ym. 2017, Koskinen ym. 2019, Mikkonen ym. 2019a), tieto- ja viestintätekniinen osaaminen (Oprescu ym. 2017, Autio ym. 2018, Mikkonen ym. 2019a), kehittämis- ja työyhteisöosaaminen (WHO 2016, Mikkonen ym. 2019b, NLN 2020) sekä tutkimustiedon käyttöön ja tutkimuksen tekoon liittyvä osaaminen (WHO 2016, Mikkonen ym. 2019a, NLN 2020).

Terveystieteiden opettajaopiskelijat ovat usein kokeneita terveysalan ammattilaisia, joille on muodostunut vahva ammatti-identiteetti sairaanhoitajana, terveydenhoitajana, kättilönä, ensihoitajana, fysioterapeuttina,

bioanalytikkona tai röntgenhoitajana. Suomessa terveystieteiden opettajat ovat pääosin yliopistoissa maisteritutkinnon tai tohtoritutkinnon suorittaneita. (Mikkonen ym. 2019b.) Terveysalan ammattilaisten on todettu hakeutuvan korkeakouluopettajiksi koska opettajana uramahdollisuudet lisääntyvät, opettaminen ja opiskelijoiden oppiminen kiinnostavat ja opettajana voi tuoda oman panoksensa ammattikunnan kehitykseen ja lisäksi työn joustavuus houkuttelee (Laurencelle ym. 2016). Kansainvälisesti opettajien koulutus terveysalalle vaihtelee ja Euroopan Unionissa opettajien osaamisvaatimuksia ei ole määritelty, vaikka korkeakoulualueella kahdeksalle koulutustasolle on yhteiset osaamistavoitteet (EQF 2018). WHO (2016) ja kansalliset terveysalan koulutuksen toimijat ovat esittäneet suosituksia ja malleja opettajien osaamisvaatimuksista (Mikkonen ym. 2019b, NLN 2020).

Pätevistä terveysalan opettajista on puuttetta joka puolella maailmaa (Stockhausen & Turale 2011, Oprescu ym. 2017). Euroopassa 21 maata käsittävässä tutkimuksessa selvitettiin hoitotieteen akateemisesti koulutettujen sijoittumista työelämään ja todettiin että heistä 65% työskenteli yliopistoissa, 25% terveydenhuollossa ja tutkimusta teki ja ohjasi 80% (Hanssen & Olsen 2018). Akateemisten terveysalan opettajien osaamiseen tulisi kuulua laaja teoreettinen sivistys, joka tarkoittaa hoitotieteen lisäksi monialaista tietämystä terveydestä, oppimisesta, yhteiskunnasta ja kulttuurista ja näitä kuvaavista teorioista (Beccaria ym. 2018).

Suomessa terveysalan opettajien osaamisvaatimuksissa tulevaisuudessa korostuvat riittävä ammattialakohtainen substanssiosaaminen, verkko-opetukseen liittyvä digiosaaminen, työelämäyhteistyö, vuorovaikutustaidot sekä näyttöön perustuvien koulutusinterventioiden käyttö opetuksessa (Kangasniemi ym. 2018, Mikkonen ym. 2019b). Terveystieteiden opettajaopiskelijat ovat terveysalan ammattilaisten kouluttajia tulevaisuudessa, joten heidän koulutuksen-

sa kehittämiseen tarvitaan tutkimustietoa siitä millaisina opettajien osaamisvaatimukset näyttäytyvät opetusharjoittelussa.

Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimustehtävä

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata opettajaopiskelijoiden opetusharjoittelun aikaisia kokemuksia terveysalan opettajien osaamisvaatimuksista. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa opetusharjoittelun ja terveystieteiden opettajakoulutuksen kehittämiseen.

Tutkimustehtävänä oli kuvata miten terveysalan opettajien osaamisvaatimukset näyttäytyvät opetusharjoittelussa opettajaopiskelijoiden kokemana.

Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimukseen osallistujat ja aineiston keruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin 37:ltä terveystieteiden opettajaopiskelijalta yhdestä yliopistosta. Kevätlukukauden 2016 aikana he olivat 15 opintopisteen laajuisessa opetusharjoittelussa kahdeksassa eri ammattikorkeakoulussa ja kahdessa toisen asteen oppilaitoksessa. Opetusharjoittelun aikana heillä oli käytössä Moodle-verkkoalustalla vertaiskeskustelu, jossa he reflektoivat kokemuksiaan opetuksesta, opettajan työstä ja siinä tarvittavasta osaamisesta sekä jakoivat tietoa ja tukea keskenään. Opiskelijat oli jaettu neljään eri keskusteluryhmään ja ryhmällä oli tutoropettaja, joka seurasi keskustelua mutta ei aktiivisesti osallistunut siihen.

Opetusharjoittelun jälkeen todettiin, että Moodle-alustalle oli vertaiskeskustelujen myötä syntynyt rikas ja laaja opettajaopiskelijoiden kokemuksia kuvaava keskusteluaineisto, joka soveltuisi sekundaariseksi tutkimusaineistoksi. Puoli vuotta opetusharjoittelun jälkeen opiskelijoille lähetettiin säh-

köpostilla tiedote tutkimuksesta, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja tavoite ja pyydettiin lupaa verkkokeskustelujen käyttöön tutkimusaineistona. Opiskelijoille tiedotettiin vapaaehtoisuudesta, nimettömyydestä ja luottamuksellisuudesta. Opiskelijoista 29 vastasi sähköpostiin ja antoi luvan keskustelujensa käyttämiseen tutkimuksessa. Yksi opiskelija kielsi keskustelujensa käytön ja seitsemän opiskelijaa ei vastannut sähköpostiin.

Keskusteluketjut kopioitiin Moodle-alustalta Word-tiedostoksi ja poistettiin kaikkien niiden opiskelijoiden viestit, joilta ei saatu lupaa tai joka kieltäytyi osallistumasta. Aineistosta poistettiin kaikki tunnustietodot, kuten nimet ja valokuvat. Taulukos-

sa 1. kuvataan keskusteluaineiston rakennetta ja kokoa.

Aineiston analyysi

Aineiston muodostivat 193 sivua opetusharjoittelijoiden verkkokeskusteluja, jotka olivat valmiiksi kirjallisessa muodossa. Tutkimusaineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Analyysi perustui tutkimuskysymykseen. Aluksi laajaan aineistoon tutustuttiin lukemalla se läpi useita kertoja kokonaiskuvan muodostamiseksi. Sen jälkeen aineistosta poimittiin tutkimuskysymykseen vastaavat alkuperäisilmaisut, ja niistä tehtiin pelkistykset, jotka koodattiin. Pelkistämistä seurasi aineiston ryhmittely,

Taulukko 1. Verkkokeskustelujen rakenne ja koko.

	Ryhmä 1.	Ryhmä 2.	Ryhmä 3.	Ryhmä 4.	Yhteensä
Opiskelijamäärä	9	8	6	6	29
Keskustelujen määrä	19	16	10	13	58
Viestien määrä	153	134	214	99	600

Taulukko 2. Esimerkki aineiston analyysistä – Eettinen toiminta -yläluokan muodostuminen

Pelkistys	Alaluokka
"Ohjaava opettaja ottaa opetusharjoittelijat hyvin vastaan"	Kollegiaalisesti toimiminen
"Lämmin vastaanotto muiden opettajien keskuudessa"	
"Henkilökunta saanut tuntemaan itsensä tervetulleeksi"	
"Avun antaminen nuoremmalle opettajakollegalle"	
"Antaa rakentavaa palautetta kollegalle"	
"Jakaa materiaalia toisille opettajille"	Opiskelijoiden oikeudenmukainen kohteileminen
"Arvioi kaikkien kokeet samalla tavalla"	
"Kuuntelee opiskelijoiden perusteluja"	
"Pitää kaikkien opiskelijoiden arvioinnin läpinäkyvänä"	
"Ei puhu opiskelijoiden selän takana harjoittelun arvioinnissa"	
"Kohtaa opiskelijat ilman muiden antamia ennakkokäsityksiä"	
"Asennoituu opiskelijoihin kunnioittavasti"	
"Keskustelee ryhmän kanssa pelisäännöistä"	Omasta toiminnasta vastuun kantaminen
"Tietää vastuunsa tenttejä arvioidessa"	
"Opettajan työssä saa vapaat kädet toimia"	
"Joka hetki oltava valmis perustelemaan"	
"Pohtii mikä on opettajan vastuulla ja mikä opiskelijan"	

missä samaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaisut yhdistettiin samaksi alaluokaksi, joka nimettiin luokan sisältöä kuvaavasti. Analyysiä jatkettiin yhdistämällä sisällöllisesti samakaltaiset alaluokat yläluokiksi. Yläluokkien nimien tuli kattaa niiden alle tulevien luokkien sisältö. (Elo & Kyngäs 2008.) Aineisto oli laaja ja rikas sisältäen 1266 pelkistystä, joista muodostettiin 38 alaluokkaa ja 8 yläluokkaa. Esimerkki analyysistä taulukossa 2.

Tulokset

Opettajaopiskelijoiden kokemana terveysalan opettajan työn osaamisvaatimukset olivat *substanssialan opettaminen, opetustyön osa-alueiden hallinta, opiskelijakeskeinen pedagogiikka, eettinen toiminta, työyhteisöosaaminen, sosiaaliset taidot, omasta työhyvinvoinnista huolehtiminen ja oman osaamisen jatkuva kehittäminen*. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Opettajaopiskelijoiden kokemukset opettajien osaamisvaatimuksista terveysalalla.

<i>Yläluokka</i>	Alaluokka
Substanssialan opettaminen	Hoitotyön opettaminen Hoitotieteen opettaminen Hoitotyön etiikan opettaminen
Opetustyön osa-alueiden hallinta	Tieteellisen tiedon käyttäminen opetuksessa Opetussuunnitelman käyttäminen lähtökohtana Opetuksen suunnittelu Opetettavan aiheen sisällön priorisointi Opetuksen aikatauluttaminen Parhaiten sopivien opetusmenetelmien valitseminen Opetusmenetelmien soveltaminen tilanteen mukaisesti Selkeästi opettaminen Opetusmateriaalien luominen ja päivittäminen Erialaisten tietoteknisten järjestelmien käyttäminen
Opiskelijakeskeinen pedagogiikka	Hallinnollisten töiden tekeminen Erialaisten ryhmien eri tavalla opettaminen Opetustilanteissa opiskelijoiden aktivoiminen Opiskelijoiden jaksamisen huomioiminen Opiskelijoiden oppimisen yksilöllinen tukeminen ja ohjaaminen Opiskelijoiden ammatillisten asenteiden kehittäminen Opiskelijoiden osaamisen monipuolinen arviointi
Eettinen toiminta	Kollegiaalisesti toimiminen Opiskelijoiden oikeudenmukainen kohteleminen Omasta toiminnasta vastuun kantaminen
Työyhteisöosaaminen	Yhteistyön tekeminen toisten opettajien kanssa Työelämän kanssa verkostoituminen Kehittämishankkeisiin osallistuminen yhteistyökumppanien kanssa
Sosiaaliset taidot	Myönteisten suhteiden luominen opiskeljiöihin Erialaisten ihmisten kanssa toimeen tuleminen Luontevasti esiintyminen Erilaisissa rooleissa toimiminen Työrauhan säilyttäminen opetustilanteissa Haastavissa tilanteissa harkitusti toimiminen
Omasta työhyvinvoinnista huolehtiminen	Työhön käytetyn ajan rajaaminen Omien voimavarojen oikein arvioiminen Työn aiheuttamasta rasituksesta palautuminen Työturvallisuudesta huolehtiminen
Oman osaamisen jatkuva kehittäminen	Halukkuus uuden oppimiseen Oman toiminnan arvioiminen ja kehittäminen

Substanssialan opettamisen osaaminen sisälsi sekä hoitotyön, hoitotieteen ja hoitotyön etiikan opettamista sekä tieteellisen tiedon käyttämistä opetuksessa. Opettajaopiskelijat opettivat opetusharjoittelussa diabetespotilaan, syöpäpotilaan ja keuhkopotilaan hoitotyötä tai toteuttivat laboraatio-opetusta nestehoidosta tai tehohoitopotilaan hoitotyöstä. Hoitotieteen opetus sisälsi tutkimusetiikkaa, kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä tai koko hoitotieteen kurssin toteutuksen. Tieteellisen tiedon käyttö opetuksessa oli tutkitun tiedon käyttämistä lähihoitajakoulutuksessa tai konstruktivistisen oppimisnäkökuvan toteuttamista opetuksessa.

”Valmistelen luennot sydämen anatomian ja fysiologian kertauksesta, EKG:n tulkinnasta, keuhkoödeemasta sekä CPAP-hoidosta.”

Opetustyön osa-alueiden hallinta sisälsi taidon käyttää opetussuunnitelmaa opetuksen lähtökohdaksi, suunnitella ja aikatauluttaa opetuksen ja priorisoida mitkä asiat ovat tärkeimpiä opettaa. Opetussuunnitelman käyttämisen tekivät haasteelliseksi tiheään vaihtuvat opetussuunnitelmat tai yhden opitunnin tavoitteiden määrittely ja opetuksen sopivan vaatavuustason löytäminen suhteessa opiskelijoiden opintojen vaiheeseen. Opettajaopiskelijat pyrkivät valitsemaan parhaiten sopivat opetusmenetelmät ja soveltamaan niitä tilanteen mukaisesti. Opettajaopiskelijat tarvitsivat opetusharjoittelussa monipuolisia opetusmenetelmiä kuten luentoja, orientoivaa harjoittelua, simulaatioita, työpajoja, seminaareja, opetusdraamaa, verkko-opetusta, verkkokursseja, paritehtäviä, toiminnallisia ryhmätehtäviä, yhteistoiminnallista opetusta, opponointia, opetuskeskusteluja, digitaalisia pelejä ja miellekarttoja. Sopivan opetusmenetelmän valinta edellytti opettajaopiskelijoilta erilaisten menetelmien vertaamista toisiinsa, mutta myös menetelmien rajoitusten tuntemista. Opettajaopiskelijat pitivät tärkeänä taitona sel-

laista selkeää ja havainnollista opetusta, jota kaikki opiskelijat ymmärtävät. Opetusmateriaalien luominen ja päivittäminen erilaisiin oppimisympäristöihin soveltuvaksi koettiin opettajan työn keskeisenä osaamisvaatimuksena. Opetustyöhön kuuluvien monenlaisien hallinnollisten töiden tekeminen edellytti opettajilta erilaisten tietoteknisten järjestelmien käytön osaamista, kuten opintasuoritusten vienti sähköiseen järjestelmään, digitaaliset kokoustekniikat ja sähköiset tenttijärjestelmät.

”Ja todella vaikea on miettiä niitä nice to know juttuja, että mitä nyt ei kannata luentoan ottaa mukaan, että mikä vaan sotkee opiskelijaa.”

”Simulaation pitäminen opettajan näkökulmasta on haasteellista. Caset tulee olla hyvin mietittyjä ja niiden tulee palvella opiskelijoiden oppimista.”

Opiskelijakeskeisen pedagogiikan osaamisvaatimus tarkoitti opettajaopiskelijoille erilaisten ryhmien opettamista eritavoin, sillä ryhmien havaittiin eroavan toisistaan sekä toimintatavoiltaan että tietotasoltaan. Opiskelijoiden aktivointi opetustilanteissa kysymysten, pariporinoiden, tehtävien ja käytännön potilasesimerkkien avulla havaittiin tärkeäksi taidoksi. Toisaalta oli tärkeää ottaa huomioon opiskelijoiden jaksaminen ja tarvittaessa keventää pitkiä kokonaisuuksia ryhmätehtävillä. Opettajaopiskelijat olivat havainneet, että opiskelijoiden yksilöllisessä ohjaamisessa keinoja olivat positiivisessa sävyssä annettu yksilöllinen palaute, motivointi, opiskelijan oppimisvaikeuksien tunnistaminen tai rajojen asettaminen opiskelijalle. Opiskelijoiden ammatillisiin asenteisiin hoitotyötä ja hoitotiedettä kohtaan opettajaopiskelijat pyrkivät vaikuttamaan oman esimerkin ja suhtautumisen avulla. Opiskelijakeskeiseen pedagogiikkaan kuuluivat myös monipuolisten osaamisen arviointimenetelmien hallinta kuten tenttien,

kirjallisten tehtävien, arviointikeskustelujen, arviointipuhelujen ja ryhmätenttien.

”... ja luokassa n. 60 opiskelijaa suomalaisia ja ulkomaalaisia vaihto-opiskelijoita. Toimintana oli myös draamaa... koin sen olevan biukan haastavaa näin suurelle ryhmälle (9 pienryhmää). Osa ryhmistä pääsi heti kiinni ideaan, osaa piti auttaa enemmän.”

Opettajalta edellytettävään *eettiseen toimintaan* kuuluivat kyky toimia kollegiaalisesti ja kohdella opiskelijoita oikeudenmukaisesti. Opettajien tuli osata työskennellä itsenäisesti, perustella toimintansa ja kantaa vastuu toiminnastaan. Kollegiaalista toimintaa olivat hyvän ilmapiirin luominen, toisten opettajien arvostava kohtelu, avun antaminen ja avun saaminen muilta sekä palautteen ja tuen antaminen työtovereille. Opiskelijoiden oikeudenmukainen kohtelu ilmeni opettajan reilussa ja kaikille samanlaisessa arvioinnissa, mutta myös ennakkokäsitysten välttämisenä, opiskelijoiden kunnioittamisena ja avoimena pelisääntöjen luomisena. Opettajan eettinen toiminta saattoi sisältää myös itsenäisiä vaikeita päätöksiä, kuten opiskelijan harjoittelun keskeyttäminen.

”Arvioinnin tärkeitä arvoja ovat ainakin reiluus, oikeudenmukaisuus, läpinäkyvyys, motivoivuus oppimiseen sekä pysyvyys ja osuvuus.”

”...opettajan pitää pystyä perustelevaan omia valintojaan ja tekemisiään ripeäsäkin tempossa.”

Opettajien *työyhteisöosaamisen* ilmeni siten, että opettaja osasi tehdä yhteistyötä toisten opettajien kanssa, verkostoitua työelämän kanssa ja osallistua kehittämishankkeisiin yhteistyökumppanien kanssa. Yhteistyön osaaminen tuli esiin opettajien suunnitellessa ja toteuttaessa opetusta yhdessä. ”Voimien yhdistämisen” toisten

kanssa ja tiedon jakaminen olivat tärkeitä työyhteisöosaamisen muotoja. Opettajien työyhteisöosaamiseen kuuluivat myös erilaiset kokoukset, opetussuunnitelman kehittäminen, hankesuunnittelu ja tiimissä toimiminen. Kyky tehdä yhteistyötä työelämän kanssa voi tuottaa opettajille tuoretta tietoa työelämän kehityksestä ja auttaa kehittämään opetusta työelämän osaamistarpeita vastaavaksi. Opettajat tarvitsivat myös taitoa toimia työelämälähtöisten opinnäytetöiden ohjaajana ja tutkimushankkeissa elinkeinoelämän kanssa.

Opettajien osaamisvaatimuksiin kuuluivat *sosiaaliset taidot*, jotka ilmenivät kykyinä luoda myönteiset suhteet opiskelijoihin, tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa, esiintyä luontevasti, toimia erilaisissa rooleissa, säilyttää työrauha opetustilanteissa ja toimia harkitusti haastavissa tilanteissa. Kun opettaja osasi luoda myönteiset suhteet opiskelijoihin, se ilmeni spontaanina jutteluna opiskelijoiden kanssa, hyvänä ilmapiirinä opetustilanteissa, opiskelijoiden kysymyksiin vastaamisena, neuvojen antamisena ja positiivisena vuorovaikutuksena ohjaustilanteissa. Hyvät suhteet opiskelijoihin edellyttivät luottamusta molemmin puolin, niin että, opettaja luottaa opiskelijoiden kykyyn oppia ja löytää tietoa ja opiskelijat uskaltavat keskustella luottamuksellisesti opettajan kanssa. Opettajat tarvitsivat työssään myös taitoa kohdata hankalia opiskelijoita, työtovereita ja työelämän edustajia. Opettajaopiskelijoilla oli kokemuksia kollegan heikoista sosiaalisista taidoista mikä tuli esille nuoremman kollegan auttamatta jättämisenä, epäkohteliaana tai työkeänä käytöksenä tai negatiivisen ilmapiirin luomisena. Haasteellisia olivat myös kaikkeen tyytymättömät, vastaan punnaavat ja opetusta häiritsevät opiskelijat, joiden rakentavan kohtaamisen keinoja opettajaopiskelijat kokivat tarvitsevansa. Opettajan luontevan esiintymisen taidon opettajaopiskelijat kuvasivat sisältävän itsensä arvostamisen, omana itsenä toimimi-

sen, oman persoonallisuuden hyödyntämisen opetuksessa, asiallisen käyttäytymisen ja positiivisen kuvan antamisen itsestä.

Opettajan sosiaaliin taitoihin kuului myös kyky toimia erilaisissa tilanteen vaatimissa rooleissa kuten auktoriteettina, tukijana, ohjaajana, kouluttajana tai asiantuntijana. Työrauhan säilyttäminen vaati opettajalta sosiaalisia taitoja ja tilannetajua, silloin kun opiskelijat puhuvat keskenään, häiritsevät opetusta, pitävät jalkoja pöydällä, meikkaavat tai kutovat oppitunneilla. Opettajan on löydettävä ammatillinen tapa puuttua työrauhan häiriöihin ja joskus jopa poistaa jatkuvasti häiritsevä opiskelija luokasta. Opettajat tarvitsevat joustavuutta ja luovuutta yllättävissä tilanteissa kuten toisen opettajan sairastuminen ja hänen tuntiensa pitäminen, aikataulujen muutokset tai nopeat opetusmenetelmän vaihdokset. Opettajilla pitää myös olla keinoja puuttua opiskelijoiden keskinäisiin ristiriitoihin ja kiusaamiseen. Yhteistyössä työnantajan kanssa opettajat tarvitsevat kykyä toimia harkitusti. Opettajaopiskelijat kokivat, että opettaja ei voi valittaa, valikoida eikä kieltäytyä tarjotuista työtehtävistä.

"...olen kyllä yllättyynyt siitä, miten paljon opettajan työhön kuuluu "aitinä" ja riidanselvittäjinä olemista aikuisille ihmisille."

"...opettajan roolissa en voi sitäkään vähää kieltäytyä työtehtävistä, sillä jos valitan tai valikoin, ei niitä töitä enää tarjota. Etenkin tällaisena yt-aikana."

Oman työhyvinvoinnistaan huolehtivat opettajat osasivat rajata työhön käytettyä aikaa, arvioida omat voimavaransa oikein, selviytyä työn aiheuttamasta rasituksesta ja huolehtia työturvallisuudesta. Työajan rajaaminen koettiin hyvin vaikeaksi taidoksi koska opetusharjoittelussa tuntien valmisteluun kului helposti tuntikausia ja työtä tehtiin myös viikonloppuisin. Tärkeäksi koet-

tiin, ettei aloitteleva opettaja vaadi itseltä liikaa, vaan tyytyy kohtalaiseen suoritukseen. Opettajaopiskelijat havaitsivat että, kokee- neet opettajat pyrkivät tekemään työn työ- aikana eikä viikonloppuisin. Omien voima- varojen realistisen hahmottamisen taidon koettiin estävän uupumista. Opettajaopiske- lijat kokivat opetusharjoittelun ajoittain psyykkisesti rasittavaksi koska tunsivat epä- varmuutta, jännitystä, stressiä, kiireen tun- tua ja nukkuivat huonosti. Taito käsitellä työn herättämiä tunteita keskustellen tai kir- joittaen koettiin tärkeäksi. Työhyvinvoinnin kannalta pidettiin välttämättömänä, että opettajat osaavat ottaa huomioon opetu- sen turvallisuustekijät. Turvallisuuteen vai- kuttavat uhkatekijät, kuten kirjoja heittele- vän tai tappouhkauksia esittävän opiskeli- jan kohtaaminen tai vieraan henkilön tulo yllättäen luokkaan, edellyttivät yhteisten pe- lisääntöjen ja toimintaohjeiden tuntemista.

"Minulle on myös sanottu, että omasta jaksamisesta ja hyvinvoinnista tulee pitää kiinni. Täytyisi opetella rajaamaan työ."

"Ja kun aivan oudon näköinen ihminen hyppäsi ovesta luokkaan sisään, niin mietimme miten vaaratilanteessa tulisi toimia."

Oman osaamisen jatkuva kehittäminen tarkoitti, että opettajaopiskelija oli halukas jatkuvasti oppimaan uutta ja osasi arvioida ja kehittää omaa toimintaansa. Omien tietojen jatkuva päivittäminen ja uusien tietojen ja taitojen hankkiminen voivat tapahtua koulutuksiin hakeutumalla, toisilta oppimal- la ja omia kokemuksia refleктоimalla. Oman toiminnan jatkuva arvioiminen ja kehittämi- nen edellyttävät itsereflektion ja palautteen käytön osaamista. Opetusharjoittelijat kerä- sit opiskelijoilta, opettajamentoreiltaan sekä työelämän edustajilta suullista ja kirjallista palautetta ja sen koettiin rohkaisevan, mo- tivoivan ja antavan uusia näkökulmia, mutta

myös negatiivista palautetta haluttiin oppia hyödyntämään.

”Varsinkin opetusharjoittelun edetessä alkaa pohtia omaa osaamista, arvioida omaa opetusta ja kehittää varsinkin niitä osa-alueita, jotka tuntuvat vaikeilta.”

Pohdinta

Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan siirrettävyyden, refleksiivisyyden, uskottavuuden ja vahvistettavuuden kriteereillä (Kylmä & Juvakka 2012). Tulosten siirrettävyyteen vaikutti laaja ja sisältörikas aineisto. Opetusharjoittelijat kuvasivat verkkokeskustelussa kokemuksiaan avoimesti ja monipuolisesti. Aineisto oli kuitenkin kerätty vain yhden yliopiston terveystieteiden opettajaopiskelijoilta, joten heidän saamansa opettajakoulutus mahdollisesti vaikutti heidän kokemuksiinsa, vaikka opetusharjoittelu tapahtui kymmenessä eri organisaatiossa. Opettajaopiskelijoilta ei kerätty lainkaan taustatietoja, joten vastaajia ei voida niiden avulla kuvailla ja tällä on tulosten siirrettävyyttä vähentävä vaikutus. Taustatietoja ei kysytty koska niitä pidettiin tarpeettomina ja haluttiin suojella vastaajien tunnistamattomuutta. Tulosten siirrettävyyteen vaikuttaa myös aineiston muodostustapa. Aineistoa ei ollut tuotettu tutkimustarkoitukseen vaan se oli vapaata opiskelijälähtöistä opetusharjoitteluun liittyvää verkkokeskustelua. Tästä seuraa toisaalta, että vältettiin tutkimusvaikutus aineistoon, mutta toisaalta aineisto sisältää paljon asioita, jotka eivät liity tutkimuskysymykseen.

Analyysin uskottavuutta lisää sen perustuminen tutkimuskysymykseen ja siihen vastaavien pelkistysten runsaus sekä aineiston saturoituminen. Analyysia teki kaksi tutkijaa yhteistyössä ja analyysi oli tilanneteknisiä johtuen pitkäkestoinen. Tutkimuksen

reflektiivisyyteen vaikuttaa tutkimuksen kontekstin tuttuus molemmille tutkijoille, mikä helpotti aineiston ymmärtämistä ja analyysia. Toisaalta tutkijoiden aikaisemman tutkimuksen tuntemus on saattanut heikentää refleksiivisyyttä vaikuttaen analyysiin ja tuloksiin. Valikoiduilla näytteillä alkuperäisestä aineistosta ja esimerkkitaulukolla analyysin etenemisestä tuetaan tulosten vahvistettavuutta ja uskottavuutta. (Kylmä & Juvakka 2012.) Tulokset kuvaavat opettajaopiskelijoiden kehitysvaihetta, jossa heillä on pääosin terveystieteiden opettajakoulutuksen opinnot suoritettu, mutta osa terveystieteiden maisteritutkinnon syventävistä opinnoista vielä suorittamatta. Tämä on hyvä huomioida tulosten arvioinnissa.

Tutkimuksen eettisyys

Tutkittaville kerrottiin sähköpostilla tutkimuksen tarkoitus, vapaaehtoisuus, tunnistamattomuus ja luottamuksellisuus. Tutkimuksen osallistujilta kysyttiin lupa heidän keskustelujensa käytöstä tutkimusaineistona ja he antoivat kirjallisesti tietoon perustuvan suostumuksen. Aineiston keruusta ei aiheutunut vaivaa tai haittaa tutkittaville, koska aineisto oli muodostunut opiskelun yhteydessä. (TENK 2012.) Tutkittavien anonyymiteettia suojeltiin poistamalla aineistosta kaikki tunnistetiedot ja taustatietoja ei kysytty. Mahdollisesti tutkimukseen osallistumiseen vaikutti toisen tutkijan toimiminen opettajaopiskelijoiden opettajana, ja se että opiskelijat eivät ehkä enää muistaneet verkkokeskustelujen sisältöä hyvin. Kuitenkin vain kahdeksan opettajaopiskelijaa jäi tutkimuksen ulkopuolelle. Aineistoa säilytetään tietokoneilla salasanan takana ja aineisto tullaan hävittämään, kun tulosten julkaisusta on kulunut 10 vuotta. (EU:n tietosuojasetus 2016/679.)

Tulosten tarkastelua

Opettajaopiskelijoiden kokemuksia opettajien osaamisvaatimuksista terveystieteen opetusharjoittelussa kuvaavat substanssialan opettaminen, opetustyön osa-alueiden hallinta, opiskelijakeskeinen pedagogiikka, eettinen toiminta, työyhteisöosaaminen, sosiaaliset taidot, omasta työhyvinvoinnista huolehtiminen ja oman osaamisen jatkuva kehittäminen.

Opetusharjoittelussa terveystieteiden opettajaopiskelijat kohtasivat terveystieteen opettajien osaamisvaatimukset käytännössä. Tulosten perusteella opettajaopiskelijat tunsivat monipuolisesti terveystieteen opetuksessa tarvittavan osaamisen, mutta kun tuloksia verrataan muihin tutkimuksiin, voidaan havaita, että opettajaopiskelijoiden kokemukset osaamisvaatimuksista jäävät suppeammiksi. Kuivilan ym. (2020) tutkimuksessa kerättiin fokusryhmähaastatteluissa terveystieteen opettajaopiskelijoilta tietoa opettajilta vaadittavasta osaamisesta. Verrattuna Kuivilan ym. (2020) tutkimukseen tässä tutkimuksessa ei tullut esiin opettajan osaamisvaatimuksina johtamisosaamista, näyttöön perustuvan toiminnan osaamista eikä myöskään kansainvälisyysosaamista. Erot tutkimusten tuloksissa saattavat liittyä erilaisiin aineistonkeruumenetelmiin tai analyysiin. Tässä tutkimuksessa aineiston sisältöä ei ohjattu haastatteluteemoilla eikä kysymyksillä, vaan opettajaopiskelijat kertoivat vapaasti kokemuksistaan opetusharjoittelussa. Kuivilan ym. (2020) tutkimuksessa käytettiin kirjallisuuskatsaukseen perustuvaa teemahaastattelua, jonka teemoja olivat mm. kansainvälisyys ja organisaatio, joten haastatteluteemojen voidaan olettaa vaikuttaneen tuloksiin. Tässä tutkimuksessa aineisto kuvasi tilannetta vain yhden yliopiston opettajaopiskelijoiden kokemana, kun taas Kuivilan ym. (2020) tutkimuksessa aineisto oli kerätty viiden eri yliopiston terveystieteiden opettajaopiskelijoilta, mikä myös selittää tulosten erilaisuutta.

Kun tämän tutkimuksen tuloksia verrataan Mikkosen ym. (2019a) tutkimuksiin, joissa kokeneet terveystieteiden opettajat (n=48) arvioivat fokusryhmissä opettajalta vaadittavaa osaamista, keskeiset erot ovat johtamisosaaminen, innovaatio- ja kehittämisosaaminen sekä kulttuurinen ja kielellinen osaaminen, joita opettajaopiskelijat eivät tuoneet esiin. Tulosten eroa voivat selittää opetusharjoittelijoiden kokemattomuus, opetusharjoittelun sisältö ja opettajakoulutuksen sisältö. Terveystieteiden opettajaopiskelijat ovat opetusharjoittelussa hankkimassa perustaitoja alan opetustehtäviin ja pääosin toimivat yhden kokeneen mentorin ohjauksessa. Mikäli mentoriopettajan työtehtävissä ei tule esiin kulttuurisen osaamisen, innovaatio-osaamisen tai johtamisosaamisen kysymyksiä, ne saattavat jäädä vähemmälle huomiolla opetusharjoittelussa.

Terveystieteiden opettajakoulutuksen opetussuunnitelmien valtakunnallisessa arvioinnissa todettiin, että johtamisosaaminen, kulttuurinen osaaminen sekä vuorovaikutus- ja verkosto-osaaminen ovat jääneet muita osaamisalueita pienemmälle huomiolle opettajakoulutuksessa (Mikkonen ym. 2019b). Myös Yhdysvalloissa on todettu, että kansallisen sairaanhoitajaliiton määrittelemistä hoitotyön opettajien osaamisalueista heikoiten toteutuivat opetussuunnitelmissa johtamisosaaminen, tieteellinen toiminta ja koulutusalan kehittäminen (Fitzgerald ym. 2020). Tämän tutkimuksen tulokset ovat hyvin samansuuntaisia ja tulosten perusteella saadaan vahvistusta terveystieteiden opettajakoulutuksen opetussuunnitelmien kehittämisen tarpeelle erityisesti johtamisosaamista ja kulttuurista osaamista (Zazzi 2020, Paija ym. 2019) vahvistamalla. Terveystieteen opettajien johtajuus on roolimallina toimimista, vision luomista, oppimisen mahdollistamista ja järjestelmän ja vallitsevan tilanteen haastamista (Adelman-Mullally ym. 2013).

Tässä tutkimuksessa opettajan digitaaliset taidot nousivat esille organisaation käyt-

tämien sähköisten järjestelmien osaamisen tarpeena mutta opettajaopiskelijat eivät maininneet lainkaan verkko-opetusta tai siihen liittyvää digipedagogiikkaa. Digitaalisen teknologian osaaminen on muissa tutkimuksissa todettu olevan terveystieteiden opettajien suurimpia haasteita (Kuivila ym. 2020, Mikkonen ym. 2019a, Mikkonen ym. 2019b, Bristol 2019). Digiosaamisen saama vähäinen huomio tässä tutkimuksessa saattaa liittyä aineistonkeruun ajankohtaan, opettajakoulutuksen sisältöön tai opetusharjoittelun sisältöön. Aineisto kerättiin vuonna 2016 ja digitaalisen teknologian käyttö opetuksessa on sen jälkeen lisääntynyt (Mikkonen ym. 2019b). Digitaalisen teknologian sovellutusten vähäinen käsittely opettajakoulutuksessa ja myös opetusharjoittelussa voi olla syynä tuloksiin.

Opettajaopiskelijat kokivat omasta työhyvinvoinnista huolehtimisen tärkeänä, mutta se näyttäytyi vaikeana, koska sekä oma työmäärä opetusharjoittelussa että toisten opettajien työmäärä havaittiin suureksi. Kuten opettajaopiskelijoilla, myös uransa alussa olevien opettajien työtyytyväisyyden on todettu liittyvän mentorilta saatuun tukeen, esimieheltä ja työtovereilta saatuun apuun, työmäärään ja opettajakoulutukseen (Alhija & Fresco 2010). Canever ym. (2018) korostavat, että opettajakoulutuksessa opettajaopiskelijan itsetunnon kehittyminen ja keskeneräisyyden ja jatkuvan kehittymisen tarpeen myöntäminen ovat tärkeitä lähtökohia ammatissa kehittymiselle eikä tutkijan ja opettajan uraa saisi erottaa sillä korkeakoulussa ne kuuluvat yhteen. Työhyvinvointiin saattavat vaikuttaa myös opettajaopiskelijoiden kokemat vaikeat vuorovaikutustilanteet sekä opiskelijoiden että opettajakollegojen kanssa. Aikaisemmissa tutkimuksissa on myös todettu, että opettajat kaipaavat koulutusta ja osaamista vaikeisiin vuorovaikutustilanteisiin opiskelijoiden kanssa (Mikkonen ym. 2019b). Opettajaopiskelijan ammatitiedon myönteiselle kehittämiselle

vaikeiden tilanteiden luottamuksellinen käsittely ja opettajuuden reflektointi mentorin tai vertaisten kanssa on välttämätöntä (Alhija & Fresco 2010, Wood ym. 2016). Sekä opiskelun aikana että työelämässä opettajien osaamista voidaan kehittää ja hyvinvointia parantaa opettajien keskinäisellä mentoiminnalla, tuella ja yhdessä opiskelemalla (Mikkonen ym. 2019b, Owen ym. 2018, Lambson 2010) sekä ammatillisia verkostoja kehittämällä ja hyödyntämällä (Wood ym. 2016).

Johtopäätökset

1. Opetusharjoittelussa terveystieteiden opettajaopiskelijat kohtaavat käytännössä terveysalan opetuksen monipuoliset osaamisvaatimukset.
2. Terveystieteiden opettajaopiskelijat tarvitsivat opetusharjoittelussa substanssialan opetuksen, opetustyön osa-alueiden hallinnan, opiskelijakeskeisen pedagogiikan, eettisen toiminnan, työyhteisöosaamisen, sosiaalisten taitojen, työhyvinvoinnista huolehtimisen ja oman osaamisen jatkuvan kehittämisen taitoja.
3. Terveystieteiden opettajaopiskelijoiden tunnistamat osaamisvaatimukset opettajille olivat suppeammat kuin kokeneilla alan opettajilla on todettu.
4. Opetusharjoittelussa terveysalan opettajaopiskelijat eivät tunnistaneet opettajien tarvetta johtamisosaamiselle ja kulttuuriselle osaamiselle, joten opettajakoulutuksessa näiden opetusta tulee tehostaa.

VASTUUALUEET

Tutkimuksen suunnittelu: MK, MT, aineistonkeruu: MK. aineiston analysointi: MT, MK käsikirjoituksen kirjoittaminen: MT, MK, käsikirjoituksen kommentointi: MK

LÄHTEET

- Adelman-Mullally T., Mulder C., McCarter-Spalding E., Hagler D., Gaberson K., Hanner M-B., Oermann M., Speakman E., Yoder-Wise P. & Young P. (2013) The clinical nurse educator as leader. *Nurse Education in Practice* **13**, 29–34.
- Alhija F. & Fresco B. (2010) Socialization and new teachers: Does induction matter? *Teaching and Teacher Education* **26**, 1592–1597.
- Autio R., Saaranen T. & Sormunen M. (2018) Terveystieteiden opettajaopiskelijoiden tieto- ja viestintätekninen osaaminen koulutuksen alussa. *Hoitotiede* **30**(4), 299–309.
- Beccaria L., Kek M. & Huijser H. (2018) Exploring nursing educators' use of theory and methods in search for evidence-based credibility in nursing education. *Nurse Education Today* **65**, 60–66.
- Bristol T. (2019) Policy for Managing for Technology in Nursing Education. *Teaching and Learning in Nursing* **14**, 135–137.
- Canever B., do Prado M., Gomes F., Backes V. & Jesus B. (2018) Self-knowledge of health teachers: A qualitative explorative study. *Nurse Education Today* **65**, 54–59.
- Elo S. & Kyngäs H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing* **62**(1), 107–115.
- EU:n tietosuoja-asetus 2016/679. *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä*. <https://op.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/3e485e15-11bd-11e6-ba9a-01aa75ed71a1>
- EQF (2018). *European Qualifications Framework*. European commission. <https://ec.europa.eu/ploteus/en/content/descriptors-page>
- Fitzgerald A., McNelis M. & Billings D. (2020) NLN Core Competences for Nurse Educators: Are They Present in the Course Descriptions of Academic Nurse Educator Programs? *Nursing Education Perspectives* **41**(1), 4–9.
- Hanssen T. & Olsen P. (2018) Utilisation of Academic nursing competence in Europe – A survey among members of the European Academy of Nursing Science. *Nurse Education Today* **61**, 187–193.
- Kangasniemi M., Hipp K., Häggman-Laitila A., Kallio H., Karki S., Kinnunen P., Pietilä A-M., Saarnio R., Viinamäki L., Voutilainen A. & Waldén A. (2018) *Optimoitu sote-ammattilaisten koulutus- ja osaamisuudistus*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 39/2018 <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160883/39-2018-Optimoitu%20sote-osaaminen.pdf> (13.4.2019)
- Koskinen C., Koskinen M., Koivula M., Korpi H., Koskimäki M., Lähteenmäki M-L., Mikkonen K., Saaranen T., Salminen L., Sjögren T., Sormunen M., Wallin O. & Kääriäinen M. (2019). Health and social care educators' ethical competence. *Nursing Ethics*, **27**(1), 1–12.
- Kuivila H-M., Mikkonen K., Sjögren T., Koivula M., Koskimäki M., Männistö M., Lukkarila P. & Kääriäinen M. (2020). Health science student teachers' perceptions of teacher competence. *Nurse Education Today* **84**, 104210.
- Kylmä J. & Juvakka T. (2012). *Laadullinen tutkimus terveystieteissä*. 1.-2. painos, Helsinki: Edita.
- Laurencelle F., Scanlan J. & Brett A. (2016). The meaning of being a nurse educator and nurse educators' attraction to academia: A phenomenological study. *Nurse Education Today* **39**, 135–140.
- Lambson D. (2010) Novice teachers learning through participation in a teacher study group. *Teaching and Teacher Education* **26**, 1660–1668.
- Mikkonen K., Koskinen M., Koskinen C., Koivula M., Koskimäki M., Lähteenmäki M-L., Mäki-Hakola H., Wallin O., Sjögren T., Salminen L., Sormunen M., Saaranen T., Kuivila H-M. & Kääriäinen M. (2019a). Qualitative study of social and healthcare educators' perceptions of their competence in education. *Health and Social Care in the Community*, **27**(6), 1555–1563.
- Mikkonen K., Koivula M., Sjögren T., Korpi H., Koskinen C., Koskinen M., Kuivila H-M., Lähteenmäki M-L., Koskimäki M., Mäki-Hakola H., Wallin O., Saaranen T., Sormunen M., Kokkonen K-M., Kiiikeri J., Salminen L., Ryhtä I., Elonen I. & Kääriäinen M. (2019b). *Sosiaali-, terveys- ja kuntoutusalan opettajien osaaminen ja sen kehittäminen*. OKM:n kärkihanke Osaavat opettajat yhdessä! Acta Universitatis Ouluensis F Scripta Academica 14. Oulu: Oulun yliopisto.
- NLN 2020. *Nurse Educator Core Competency*. USA: National League for Nursing. <http://www.nln.org/professional-development-programs/competence> (1.6.2020)
- Oprescu F., McAllister M., Duncan D. & Jones C. (2017) Professional development needs of nurse educators. An Australian case study. *Nurse Education in Practice* **27**, 165–168.
- Owen S., Palekahelu D., Sumakol T., Sekiyono E. & white G. (2018) Systematic educational change and testing skill-building in developed and developing countries: the importance of teacher peer learning groups. *Teacher Development* **22**(4), 447–463.
- Paija T., Koskinen S., Hupli M. & Salminen L. (2019). Suomalaisten hoitotyön opettajien kulttuurinen kompetenssi. *Hoitotiede* **31**(4), 246–258.
- Salminen L., Leino-Kilpi H., Karjalainen T., Hupli M. & Väisänen S. (2011) Hoitotyön opettajien arviointi omasta osaamisestaan. *Hoitotiede* **23**(1), 72–80.
- Salminen L., Rinne J., Stolt M. & Leino-Kilpi H. (2017) Fairness and respect in nurse educators' work-nursing students' perceptions. *Nurse Education in Practice* **23**, 61–66.
- Stockhausen L & Turale S. (2011) An Explorative Study of Australian Nursing Scholars and Contemporary Scholarship. *Nursing Scholarship* **43**(1), 89–96.
- TENK 2012. *Tutkimuseettinen neuvottelukunta Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa*. PDF-julkaisu. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf (1.6.2020)
- Westera W. 2001. Competence in education: a confusion of tongues. *Journal of Curriculum Studies* **33**(1), 75–88.

WHO (2016) *Nurse educator core competencies*, PDF-julkaisu. http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/nurse_educator050416.pdf (12.3.2019)

Wood A., Caskin A. & Stockhausen L. (2016) Communities of practice and the construction of the identities of nurse educators: A review of the literature. *Nurse Education Today* **37**, 164–169.

Zazzi E. (2020) Contributors to the development of intercultural competence in nursing students. *Nurse Education Today* **90**, 104424.

Minna Tikanoja, TtK, TtM-opiskelija, Tampereen yliopisto, Kaupin kampus, Arvo Ylpön katu 34, PL 100, 33014 Tampereen yliopisto, minna.tikanoja@tuni.fi

Meeri Koivula, dosentti, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto, Kaupin kampus, Arvo Ylpön katu 34, PL 100, 33014 Tampereen yliopisto, meeri.koivula@tuni.fi